

Keskustelu

Nr. 5 • Juuni 2013

Tere, inimene!

Kevad on ilus aeg! Ja suvi! Esimene lubab omal kavalal moel, et nüüd ei ole muud, kui aina paremaks. Teine enda lopsaka roheluse ja meeli-ülendava päikesepaistega jätab mulje justkui võikski olla muretu ja lootust täis. Seetõttu vist ongi nii, et kevad-suvel talvele tagasi vaadates tekib tundmus, et ega selgi külmal ja valdavalt ühevärvisel ajal midagi viga ei ole. Kuigi ei saa alahinnata ilma ja keskkonna mõju motiveeritusele ning tujule, tuleb tõdeda, et tegelikult tundub peituvat iva paljus muus kui ilmas. Julgen tagasihoidlikult, kuid kindlalt arvata, et üks tähtsaimaid saladusi on peidus inimestes, nende tegudes ja tarkuses, mõtetes ja käitumises, väljaütlemistes ja tegematajätmistes. Inimene on ime, väärtus ja väljakutse. Kui ühel õndsas hetkel ühes soodsas kohas juhtub hulk tublised inimesi kokku, võib tulemuseks olla midagi, millest julgema ainult salaja on unistanud. Just sel lihtsal põhjusel on seekordne Keskustelu kõige rohkem pühendatud inimestele ja nende tegemistele.

Alustame käesolevas ajalahes kaht uut pikemat kestvat rubriiki: üht ravitööd käsitlevatel lehekülgedel ning teist personali puudutavas vallas. Ravitööst lähtudes püüame Teieni tuua HNRK spetsialistide kirjeldusi enda töö sisust ja kasulikkusest ning alustame seda ettevõtmist neuropsühholoogia ning sotsiaaltööga. Personalilehekülgedel toome teieni, head uudishimulikud kodanikud, HNRK persoone ning läbi inimeste neuro-rehabilitatsiooni ilu ja võlu. Ses osas on stardipositsioonidel fusio- ja tegevusterapeudid.

Tarkus on tarviline vara. Aga kust seda saab? Või mis see on? Kas siis, kui loeme raamatuid ja artikleid

ning käime koolis või koolitustel tuleb tarkus? Ehk hoopis siis, kui teeme usinasti tööd ja täiendame enda kogemuste pagasit? Või kui räägime teistega juttu ja kuulame, arutame ning argumenteerime?! Nupukamad lugejad juba hõiskavad, et tegelikult tuleb teha seda kõike ning natuke veel. Järjepidevalt ja sihikindlalt. HNRK on hõiskajatega nõus! Viimased aastad, sealhulgas viimane poolaasta, on selle suurepäraseks tõestuseks: HNRK on võõrustanud hulga külalisi, et jagada kogemusi ja arutleda, meie inimesed on olnud õpetajad ja õppijad, HNRK on olnud koolitus- ja konverentsikeskkonnaks, arendusmõtetele annavad jumet ideed raamatukogust, teadustöödest ning vastastikku kasulikest koostöösuhetest, samuti ühistest lõõgastusvõimalustest. Ikka selleks, et seda kuulsusrikast tarvilist tarkust oleks rohkem! Kõigest mainitust saab järgnevaid lehekülgi väisates aimu.

On tarkade ja tublide inimeste aasta!

Suur rõõm on mõnesid neist teile, head lugejad, tutvustada! Olgu nad lugude peategelased, kirjutajad, kaasmõtlejad või osalised.

Hoidkem üksteist!

Kadri Englas
arendus- ja kvaliteedijuht, füsioterapeut

Muudatustest taastusravi rahastamises

1. märtsil 2013 kehtima hakanud tervishoiuteenuste uus hinnakiri tõi muudatusi ka haigekassapoolseesse taastusravi rahastamisesse. Endiselt jaguneb haigekassapoolne rahastus kaheks erinevaks pooleks:

- omaosalusega e. funktsioone toetav taastusravi, 10-päevane taastusravi
- omaosaluseta e. intensiivne taastusravi, 14- või 21-päevane taastusravi

Uue määruse alusel on muudetud kriteeriumid, mille alusel on võimalik saada omaosaluseta taastusravi:

- aeg, mis möödab haigestumisest on 6 kuud või peaja seljaajutrauma puhul 18 kuud. Eelmise määrusega võrreldes on pikenenud peajutraumaga patsientide traumajärgne aeg, mille jooksul omaosaluseta intensiivset taastusravi on võimalik saada.
- haigestumise või traumajärgse liikumis- või funktsioonihäire olemasolu. Enne oli tingimuseks funktsioonihäire teke ajukahjustuse järgselt. Praegu on sihtgrupp laiem, haarates näiteks ka liigesproteesimise jm. ortopeediliste probleemide puhuseid seisundeid.
- mõõdukas või raske liikumis- ja siirdumishäire raskusaste. See tähendab, et insuldihaiged, kellel halvatusnähud kerged, aga on kõneprobleemid, neelamise- ja mäluhäired, statsionaarsele omaosaluseta taastusravile ei kuulu.

- kaasuvate funktsioonihäirete - kõne, neelamine, kognitsioon, põie- ja soolehäired, käe funktsioonihäire olemasolu. Kui kaasuvana on 1 häire, on võimalik ravi saada 14 päeva, kui 2 või enam häiret, siis 21 päeva.

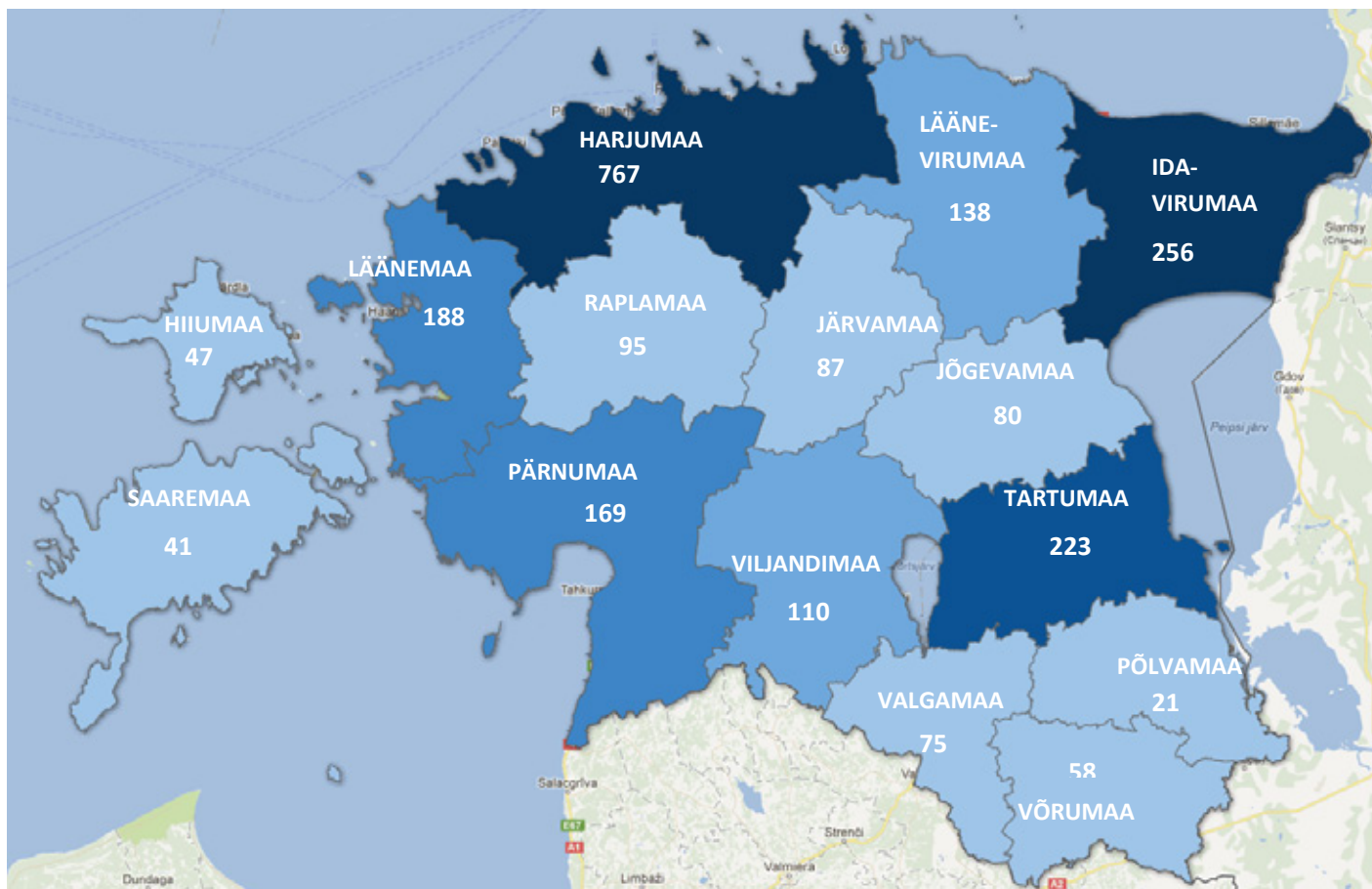
Füsioteraapia (FT) teenuse puhul on uudne grupiteenuste tegemise võimalus. Samuti on kehtestatud füsioteraapia teenuse mahu piiratus ambulatoorses taastusravis ning funktsioone toetava statsionaarse taastusravi kontekstis. FT teenuste mahu piirang on probleemiks siis, kui haigestumisest on möödunud lühike aeg ning vajadus intensiivselt sekkuda. Võrreldes eelneva määrusega on võimalus raviarstil teha taotlus haigekassale teraapiakordade arvu suurendamiseks. Tegevusteraapia teenuse osutamine on muudetud analoogseks füsioteraapia teenusega: individuaalsete tegevuste kõrvale on loodud ka grupitegevused.

Praegu, kus uue määruse rakendamine on algusjärgus, tekitab see mõningast segadust patsientide hulgas ja selgitused raskusi ka personalile. Loodame, et eelpool toodu aitab võimalikke teistimõistmisi ennetada ning vähendada närvi- ja ajakulu nii personalil kui patsiendil.

Täpsemalt on võimalik antud teemast lugeda HNRK kodulehelt: www.hnrk.ee > Teenused > Ülevaade taastusravist ja rehabilitatsioonist > Taastusraviteenus

Ülle Kruus

ravijuhi kohusetäitja, taastusrarst

HNRK-sse saabutakse taastusravile ja rehabilitatsiooniteenusele üle terve Eesti. 2012. aastal oli statsionaarseid juhtusid kokku 2355 ja need jagunesid järgmiselt.

Diagnoosipõhised osakonnad

Alates 2013. aasta algusest on HNRK ravitöö planeeritud ja läbi viidud diagnoosipõhistel alustel. Selle peamiseks väljundiks on patsientide jagamine vastavalt diagnoosile haigla erinevatele korrustele ning spetsialistide jagamine samadel alustel moodustatud meeskondadesse. Kolm suuremat meeskonda on seljaajukahjustusega patsientide meeskond, peaajukahjustusega patsientide meeskond ning laste meeskond. Esimesse diagnoosigruppi kuuluvad patsiendid elavad haigla kolmandal korrusel, teised gruppi teisel korrusel ja lapsel neljandal korrusel. Neljandale korrusele on planeeritud palatid ka täiskasvanutele, kel diagnoos, mis ülalnimetatud valdkondadesse ei kuulu. Nendega tegelemiseks on varia meeskond. Samuti on rohkem spetsialiseeritud

ning organiseeritud ravitegevus: füsio- ning tegevusteraapia ruumide asukoht ning sisustus on planeeritud vastava meeskonna ning sihtgrupi vajadusi arvestavaks. Esimene poolaasta kirjeldatud lähenemise rakendamisel on olnud edukas. Planeeritud kasutegurid - võimalus paremaks ravi- ja koolitustegevuse planeerimiseks ja läbiviimiseks, tõhusam meeskonna arutelude pidamise võimalus, spetsiifilise kompetentsuse koondamine ravikvaliteedi tõstmiseks nii teraapiate kui õendus- ja hooldustegevuste osas - on endast juba lühikese ajaga märku andmas. Ega muud, kui sihikindlalt edasi!

Kadri Englas
arendus- ja kvaliteedijuht, füsioterapeut

Funktsionaalse Sõltumatus Uuring

2011. aastal võtsime HNRK-s kasutusele rehabilitatsiooni tulemuslikkuse hindamise vahendi Funktsionaalse Sõltumatus Uuring (ingl. keeles Functional Independence Measure ehk FIM®). Esimene kaheaastane kasutusperiood on läbi saanud ning tänaseks ka uuendatud. Protsessi käigus tegid kasutusõiguse eksami kõik haigla spetsialistid, kes FIM®-instrumenti patsientide hindamiseks kasutavad: täiskasvanutega tegelevad arstid, õed, hooldajad, füsio- ja tegevusteraapidid ning need psüh-

hosotsiaalsed spetsialistid, kes seda soovisid. FIM®-instrumendiga saab hinnata taastusravi viibivate patsientide abivajaduse määra igapäevastel tegevustel ning seeläbi hinnata protsessi edukust, seada eesmärgi ning selgitada patsiendile, tema lähedastele ning teistele asjaosalistele taastusravi olemust.

Kadri Englas
arendus- ja kvaliteedijuht, füsioterapeut

Hetked igapäevatööst

Uniform Data System for Medical Rehabilitation

270 Northpointe Parkway, Suite 300, Amherst, NY 14228

This certifies that

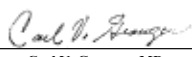
HAAPSALU NEUROLOGICAL REHAB

has successfully completed the requirements of the

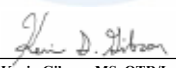
Mastery Examination

process.

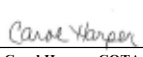
This certificate expires on 04/01/2015.

Carl V. Granger, MD
Executive Director

Kevin Gibson, MS, OTR/L
Co-Manager of Education, Training,
and Consultation

Carol Harper, COTA
Co-Manager of Education, Training,
and Consultation

FIM and UDS are trademarks of Uniform Data System for Medical Rehabilitation, a division of UB Foundation Activities, Inc.

Neuropsühholoogi töö taastusravi kontekstis

Teadusena uurib neuropsühholoogia seoseid ajutegevuse ning käitumise ja erinevate psühholoogiliste protsesside vahel. Neuroloogilisele taastusravile saabumise põhjuseks on sageli haigused, mis närvirakkude kahjustamise kaudu mõjutavad aju töövõimet ning seetõttu on vajalik hinnata neuropsühholoogilisi muutusi. Kliiniline neuropsühholoogia uurib ja taastab erinevaid ajufunktsioone nagu näiteks tähelepanu, mälu, kõne, mõtlemisvõime, täidesaatsvad funktsioonid ja ruumitaju. Muutuste kindlakstegemiseks kasutatakse neid funktsioone (teisisõnu kognitiivseid võimeid) hindavaid teste, kus näiteks palutakse midagi meelde jätta, joonistada või nimetada. Seejuures on oluline teada võimalikult palju inimese varasema elukäigu, harjumuste ja käitumise kohta, mis samuti võib olla aju töövõimet ja õpitud oskusi mõjutanud. Selleks küsitakse abistamiseks vajalikku informatsiooni patsiendi ja/või tema lähedaste käest. Samas ei vaadata mööda haiguse mõjust patsiendi emotsionaalsele toimetulekule ja minapildile. Hindamise kaudu luuakse terviklik ülevaade toimunud muutustest ning seeläbi on võimalik pakkuda teraapiat, mis aitaks ajul kaotatud oskusi uuel viisil õppida või hästi säilinud võimete kaudu kompenseerida. Näiteks võib eelnevalt kõike meeles pidanud inimesel tekkida vajadus märkmiku ja spetsiaalsete mälu abistavate tehnikate järele. Vajadusel tuleb rakendada psühhoteraapia meetodeid, mis aitavad toime tulla muutustega elukorralduses ja meeleolulangusega.

Taastusravi raames on olulisel kohal meeskonnatöö ja suhtlemine erinevate alade spetsialistide vahel (füsioterapeut, tegevusterapeut, psühholoog, logopeed). Ajukahjustusest tekkinud häired võivad oluliselt mõjutada patsiendi võimet erinevatest teraapiatest osa võtta. Näiteks võib muutunud ruumitajuga patsiendil tekkida raskusi kliinikus orienteerumisega ning kahjustunud tähelepanu suunamise võime korral ei pruugi patsient suuta keskenduda ruumis, kus on palju kõrvalisi helisid ja muid segajaid. Meeskonnatöö kaudu on võimalik ka saada olulist informatsiooni, mida neuropsühholoog hindamise käigus võib-olla ei märka - kuidas toimetab patsient väljaspool testiolukorda ja mis on peamised toimetulekut takistavad tegurid. Näiteks võib nägemishäirega patsient raamatu lugemisega juba edukalt hakkama

HNRK psühholoog Kadi

saada, kuid suuremas ruumis liikudes esemetele otsa kõndida ja komistada.

Neuropsühholoogilised sekkumised võivad olla suunatud nii funktsiooni taastamisele kui ka sobivate kopepeerivate strateegiate leidmisele. Kasutusel on erinevad tähelepanuharjutused paberil ja arvutis ning mitmed visuaalsed treeningvahendid, mille abil parandada nägemis-ruumitaju. Oluline osa on patsiendi ja vajadusel lähedaste informeerimisel taastumise dünaamika ja toimunud muutuste osas.

Korduvalt taastusravil viibivad patsiendid saavad tagasisidet oma võimete muutumisest aja jooksul. Lisaks võib juhtuda, et teatud probleemid ilmnevad alles kodus keskkonnas. Koostöös neuropsühholoogiga on võimalik leida konkreetse patsiendi toimetulekut takistavad häired ning efektiivsed viisid toimetuleku parandamiseks.

Kasulik viide: www.eestiarst.ee > otsi „neuropsühholoogia“ > loe „Neuropsühholoogia kui eriala ja selle areng Eestis“

Kadi Epler
psühholoog

Vaba aja veetmise võimalused!

Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed 2010-2013“ projekti raames õnnestus igati edukalt käia Vanalinna Bowlingus bowlingut mängimas, et harjutada liikumist ning katsetada erinevaid vaba aja veetmise võimalusi. Üritusse olid kaasatud kõik projektis osalejad ja tegevusterapeutid. Kuigi alguses oli osalejatel kõhklusi nende soorituse suutlikkuse osas, siis kohale jõudes need hajusid. Kõigi meeldivaks üllatuseks oli asutuse juht, Arvi Nebokat, meie jaoks lasknud teha spetsiaalsed liumäed bowlingukuu- lide veeretamiseks. Sel moel saavad ka need, kellel pole kätes kuulide

viskamiseks piisavalt jõudu, mängus osaleda. On vaja vaid abilist, kes kuuli liumäele tõstab. Meile lubati, et need abivahendid jäävad Vanalinna Bowlingusse, et edaspidi saaksid kõik, kes soovivad mängimas käia, neid kasutada.

Eda Kivimäe
tegevusterapeut

Sotsiaaltööst ja sotsiaaltöötajatest HNRK-s

Alates 2010. aastast tähistavad Eesti sotsiaaltöötajad märtsikuu kolmandal kolmapäeval (19.03.2013) koos ametikaaslastega kõikjal maailmas Maailma Sotsiaaltöö Päeva. Sotsiaaltöö päeva tähistamise üheks põhiideeks on edastada ühiskonnale sotsiaaltööst positiivset sõnumit, teavitada inimesi sotsiaaltöötajate panusest ühiskonda. Päeva tähistamine annab ka sotsiaaltöötajale endile innustust ning tunde, et nad teevad tänuväärset ja vajalikku tööd.

Maailma sotsiaaltöö päeva puhul õnnitleti ka meie haigla sotsiaaltöötajaid. Kuigi sotsiaaltöö tervishoius ei ole veel rahastatud teenus, ei ole tegu enam siiski uue mõistega, sotsiaaltöötaja vajalikkust ning tema tegevuse olulisust tervishoiuasutuses, on üha enam mõistetud. Tervishoiu sotsiaaltöötaja on erialase haridusega spetsialist, kes teab tervisest ja haigusest, orienteerub tervishoiu- ja sotsiaalvaldkonnas. HNRK-s on sotsiaaltöötaja oluline taastusravi- ja rehabilitatsioonimeeskonna liige. Hetkel on HNRK-s kolm sotsiaaltöötajat, kellest kaks tegelevad vahetult sotsiaaltööga, kolmas – käesoleva kirjatüki autor – kannab hetkel rehabilitatsiooniosakonna juhataja kohustusi.

Sotsiaaltöötaja Lelet, kelle põhiülesanneteks on taastusravipatsientide nõustamine ning informeerimine edaspidistest võimalustest, õigustest ja soodustustest. Samuti tegeleb sotsiaaltöötaja pereliikmetega ja võtab vajadusel ühendust patsiendi elukohajärgse omavalitsusega. Sotsiaaltöötajana on Lelet kliendile toeks ja abiks asjaajamisel, vajadusel vahendajaks erinevate spetsialistide ja/või ametiasutustega suhtlemisel. Tema tegevused aitavad kaasa sellele, et ravi käigus füüsilise enesetunde paranemise kõrval, saavutaks inimene ka hingelise tasakaalu, mis omakorda loob edaspidi eeldused paremaks toimetulekuks.

HNRK patsiendid jõuavad taastusravimeeskonna sotsiaaltöötajani enamasti arsti suunamisel või pöörduvad ise sotsiaaltöötaja poole. Pole harvad juhud, kui sotsiaaltöötajapoolse sekkumise vajadust märkavad teised spetsialistid ja juhatavad patsiendi sotsiaaltöötaja vastuvõtule. Kuigi haiglas viibitud aja tõttu on piiratud ka sotsiaaltöö aeg, on see piisav selleks, et patsient või tema lähedased saaksid sotsiaaltöötajalt esmase olulise teabe erinevatest abi- ja toimetulekuvõimalustest.

Sotsiaaltöötaja Lelet on ka ESF rehabilitatsiooniprogrammi „Seljaajukahjustusega inimesed tööturule!“ läbiviimise koordineerijaks, mistõttu on andnud suure panuse vastava sihtgrupi inimeste tööle naasmise toetamisse.

HNRK sotsiaaltöötajad Marika ja Lelet

Teist sotsiaaltööalast valdkonda HNRK-s – rehabilitatsioonitööd – koordineerib haigla sotsiaaltöötaja Helina. Tema põhiülesandeks on rehabilitatsiooniteenuse osutamise korraldamine, teenuse eelarve täitmise jälgimine. Meeskonna juhina planeerib ta rehabilitatsioonispetsialistide meeskonnatööd ja jälgib, et teenuse osutamise dokumendid oleksid õigeaegselt ja nõuetekohaselt täidetud. Sotsiaaltöötajana osaleb Helina ka rehabilitatsiooniplaanide koostamisel, viib läbi iganädalaselt infotunde rehabilitatsiooniteenuse klientidele, osutab riikliku rehabilitatsiooniteenuse raames klientidele sotsiaaltöötaja teenust.

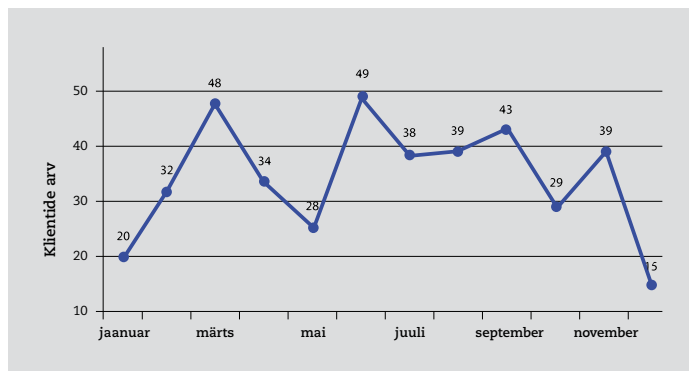
Alates 2013. aastast toimub HNRK-s ravitöö diagnoosipõhiste meeskondade põhimõttel. Hetkel jagavad sotsiaaltöötajad end kõigi meeskondade vahel, kuid peatselt peaks olukord muutuma ja igas meeskonnas saab olema oma sotsiaaltöötaja. See omakorda võimaldab parandada meeskonnatöö ja teenuse kvaliteeti.

Lisaksin siinkohal HNRK endise sotsiaaltöötaja Margarita Õuema mõtte, et ükski tänane patsienti toetav ja tema toimetulekust huvitatud raviasutus ei saa läbi sotsiaaltöötajata.

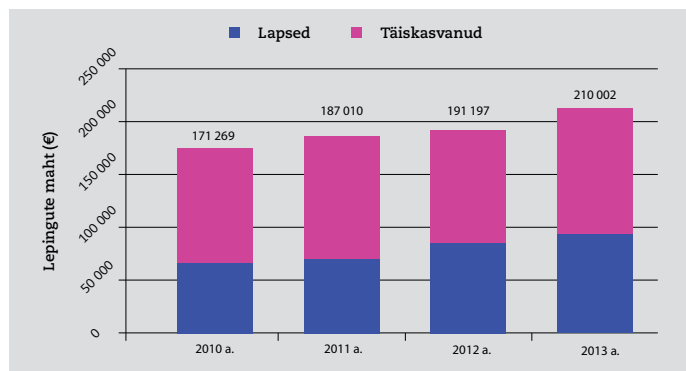
Seega, mõtleme sellele, kuidas me tahaksime, et meid endid ja meie lähedasi koheldakse ja ravitakse siis, kui me oleme haiged või võimetud paljusid asju enda heaks ise tegema... (ETSA)
Tervist kõigile!

Marika Toompuu

rehabilitatsiooniosakonna juhataja, sotsiaaltöötaja

Joonis 1. HNRK-s 2012 aastal rehabilitatsiooniteenusel viibinud klientide arv kuude lõikes

Joonis 2. HNRK rehabilitatsiooniteenuse osutamise lepingute mahud 2010-2013 aastal

Viis töökata aastat seljataga, uued ootavad ees

Viimased viis aastat on möödunud Haapsalu Neuroloogilises Rehabilitatsioonikeskuses (HNRK) linnutiivul, samas on need olnud minu jaoks äärmiselt huvitavad, arendavad ja täis erinevaid väljakutseid. Haigla ja siin töötavate inimeste jaoks on need aastad olnud tõenäoliselt sama tempokad, täis sisukaid tegemisi. Iga ettevõtte nii ka haigla suurimaks rikkuseks on personal. Mul on olnud õnn tutvuda ja töötada koos mitmete kogenud, intelligentsete ja heade inimestega. Koos nendega olen suutnud lõppenud viieaastaseks perioodiks seatud arenguülesanded edukalt täita ja mõnes osas isegi ületada. Usun, et olen suutnud viie aastaga üles ehitada organisatsiooni, mille tegevus on kaasaja parimaid praktikaid silmas pidav ja mille reputatsioon on hea. Mis kõige olulisem: patsientide/klientide rahulolu osutatavate teenustega on parenenud. Suurimaks saavutuseks loen haigla täiendavat komplekteerimist pädeva personaliga. 2013 aasta mai-kuu seisuga töötab HNRK-s kokku 136 inimest. Võrreldes 2007 aastaga, mil HNRK-s töötas 113 inimest tähendab see üle 20 protsendilist töötajate arvu suurenemist (vt joonis 1). Kusjuures statsionaarsete voodikohtade arv

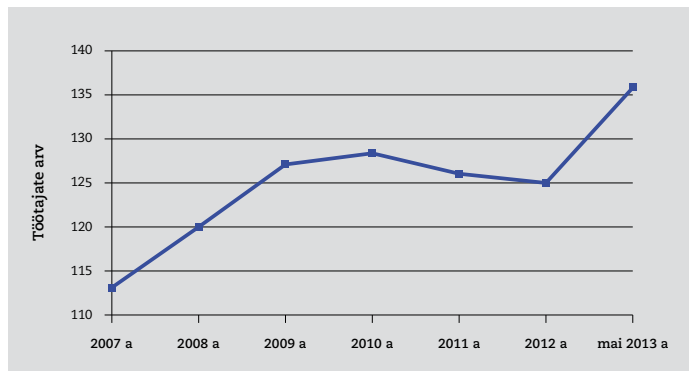
HNRK-s ei ole muutunud, see on jätkuvalt 102 pigem on statsionaarsete ravijuhtude arv vähenenud (vt joonis 2). Suurimat mõju taastusravi alase tegevuse kvaliteedile avaldab taastusravi ja rehabilitatsioonivaldkonna tippspetsialistide arvu suurenemine, seda eelkõige füsioterapeutide arvu neljakordistumine. 2008 aasta mais töötas HNRK-s kõigest kuus füsioterapeuti, 2013 aasta keskel aga kakskümmend viis. Võttes arvesse eelpool kirjeldatud on võimalik väita, et täna 2013 aasta keskel on osutatavad raviteenused oluliselt patsiendikesksed ja sisukamad. Patsiendikeskus ei ole tagatud mitte ainult spetsialistide arvu suurendamisega vaid tõhusa meeskonnatöö käivitamisega, millele annab struktureeritud vormi FIM® instrumendi kasutamine alates 2011. aastast ja patsiendi kaasamine meeskonnatöös.

Nii haigla sisene töökorraldus kui ka suhtlemine partneritega ja huvigruppidega on oluliselt kvaliteetse teenuse tagamisel. Kvaliteedi ja läbipaistvuse tagamiseks kasutab HNRK alates 2011. aastast EQUASS kvaliteedijuhtimise süsteemi. Ravitöö täpseks suunamiseks võttis HNRK kasutusele 2008. aasta sügisest meditsiinitarkvara „Liisa“, mis löi

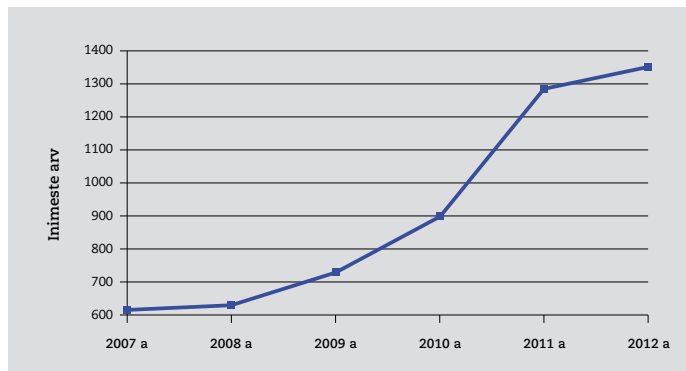
eeldused edukaks teenuste planeerimiseks, läbiviimiseks ja monitoorimiseks. Teenuste kvaliteedi tõusule viitab kaudsest ka järjest suurenenud nõudlus HNRK poolt osutatavate statsionaarsete taastusravi teenuste järele (vt joonis 3)

Alahinnata ei saa ka suuremahulisi investeeringuid infrastruktuuri. Millest olulisemad on seotud 2008-2009. aastal kliinilise kõnnilaboori rajamisega ning 2011-2012. aastal Tervisedenduse ja Rehabilitatsiooni Kompetentsikeskuse (TERE KK) taastusravi labori rajamisega, A-korpusele lisakorruse ehitamisega ning kogu hoone energiasäästlikumaks muutmise 2012 aastal.

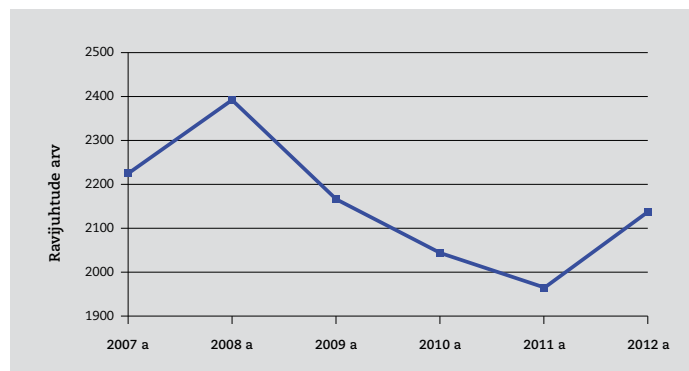
Haapsalu ei ole nõ tõmbekeskus, seetõttu on personali arendamisele kulutatud aeg kõige suurem ja saavutatu kõige magusam. Vaatamata tihenevale konkurentsile on haigla suutnud taastusravi- ja rehabilitatsiooniteenuste osutamisel turuosa säilitada. 2012 aastaks on haigla põhitegevusest saadavad tulud kasvanud võrreldes 2007 aastaga ligi kolmandiku võrra (vt joonis 4). Haigla finantsmajanduslik olukord on jätkuvalt hea. Eelpool kirjeldatu on siiski vaid lühike ja valikuline kokkuvõte viide aastasse mahtunud tegevustest.

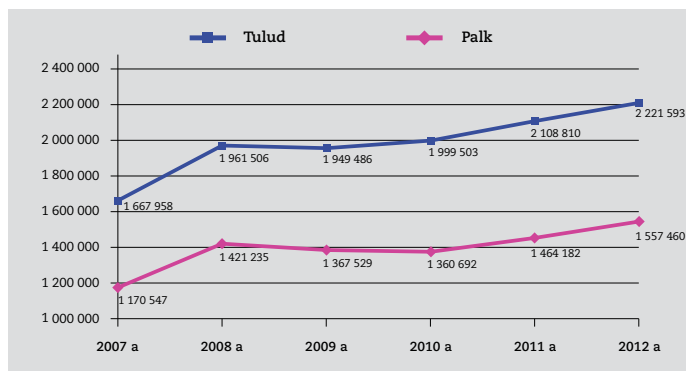
Joonis 1. Töötajate arv HNRK-s 2007-2013. aastal.

Joonis 3. HNRK statsionaarse taastusravi järjekorras olevate patsientide arv 2007-2012. aastal lõpu seisuga.

Joonis 2. Eesti Haigekassa poolt finantseeritud statsionaarsete ravijuhtude arv HNRK-s 2007-2012. aastal.

Joonis 4. HNRK poolt 2007-2012. aastal põhitegevusest saadud tulud ja tehtud tööjõukulud.

20. mail 2013. aastal algas Priit Eelmäe teine ametiaeg HNRK juhatuse esimehena. HNRK nõukogu kuulutas välja juhatuse esimehe konkursi seoses Priit Eelmäe ametiaja lõppemisega. Konkursile laekus tähtaegselt kaks kandidaerimisavaldust. Esitatud nõuetele kvalifitseerus üks kandidaat. Eelmäe jätkamise poolt hääletasid kõik HNRK nõukogu liikmed.

Kuidas edasi?

Taastusravi ja rehabilitatsiooni valdkonna areng on aasta aastalt kiirenenud. Oma osa on selles tipp-tehnoloogia arengul ja kasutusele võtmisel meditsiinis. Vaatamata tehnika silmapaistvale arengule ei ole võimalik tulla toime ilma väga heade teadmistega inimesteta. Järgmised viis aastat HNRK-s kuuluvad suuresti just inimestega seotud väärtuste arendamisele.

Oulisemad punktid, mille arendamine on HNRK huvides võtmehätsusega:

1. Kvaliteetse ja tõendus põhise statsionaarse taastusravi- ja rehabilitatsiooniteenuste osutamine, sealjuures turuosa säilitamine.
2. Personali arendamine ja pädevuse kasvatamine. Töötajate järjepidev täienduskoolitus, samuti töötajate magistri ja doktoriõpingute soodustamine.
3. Abivahendite alase tegevuse tõhustamine. Luua kvaliteetne abivahendite vahendamise ja valmistamisega tegelev struktuur, mille esmane eesmärk on eelkõige HNRK patsientidele kvaliteetsete abivahendite puudutavate teenuste pakkumine.
4. Rakendusliku suunaga teadusliku uurimistöö jätkamine ja saadud tulemuste levitamine nii Eestis kui ka väljaspool. Siinkohal pean silmas eelkõige TERE KK raames algatatud projektide edukat elluviimist.
5. Täpsustada vajadus juurdeehituse järele.
6. Koostöö tihendamine Eesti Haigekassa, Eesti Taastusarstide Seltsi, Eesti Neuroloogide ja Neurokirurgide Seltsi, Eesti Füsioterapeutide Liidu, Sotsiaalkindlustus Ameti, regionaalhaiglate ja kindlustusseltsidega jne.

Oleme ühiselt päris palju saavutanud, kuid on mitmeid haigla põhitegevusega seonduvaid eesmärke, millele saame alles nüüd sisulise-malt mõtlema hakata.

Kokkuvõte HNRK 2012 aasta tegevustest

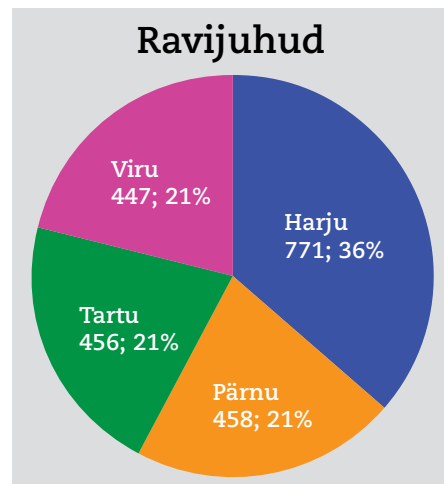
2012. aasta oli SA Haapsalu Neuroloogilisele Rehabilitatsioonikeskusele üheksas tegevusaasta sihtasutusena. 2012. aastal pöörati suurimat tähelepanu töökeskkonna parandamisele, raviteenuste arendamisele ning patsiendikeskse lähenemise kujundamisele. Põhitegevusega otseselt seotud teenustest moodustas 2012. aastal raviteenuste müük Eesti Haigekassale (EHK) 71,3%, millest suurema osa moodustasid statsionaarsed taastusravi teenused. Teenuste jagunemine erinevate EHK piirkondade vahel on toodud joonisel 1. Vaatamata sellele, et 2012 aastal toimusid haiglas mahukad ümber- ja juurdeehitustööd osutati EHK poolt rahastatud tervishoiuteenuseid läbi aegade kõige suuremas mahus.

Kaasajastati haigla ravitööga seonduvat baasi. Patsientide toimetuleku parandamiseks ja tüsistuste vältimiseks soetati uued funktsionaalsed voodid koos lamatiste vastaste madratsite ja funktsionaalsete öökappidega. 2012 aastal valmis A-korpuse juurdeehituses kompetentsikeskuse taastusravi labor, mis sisustati tipp-tehnoloogiliste seadmetega. Soetatud seadmete kogumaksumuseks kujunes 835 tuhat eurot, millest HNRK tasus omaosalusena 104,4 tuhat eurot.

Võeti kasutusele elektrooniline öenduslugu ning telliti mitmeid arendusi ravitöö mugavamaks ja efektiivsemaks planeerimiseks ja dokumenteerimiseks. Jätkati kogu haiglas tööd ühtsel tarkvaraplatvormil Windows 7, jätkuvalt kasutatakse Exchange serverit, kogu dokumendihaldus toimub programmi WebDesktop abil ning uuendati haigla põhiserverit.

HNRK töötajate poolt avaldati 2012. aastal 6 rahvusvahelist teaduspublikatsiooni. Ettekannetega konverentsidel esineti samuti kuuel korral. Haigla oli 2012. aastal partneriks mitmetele Eesti kõrgkoolidele kliinilise praktika baasina. Samuti sooritasid kliinilist praktikat haiglas mitmete välisülikoolide üliõpilased. Kokku sooritas praktikat haiglas 76 praktikanti (sh 9 välisüliõpilast viiest erinevast Euroopa riigist) ja erinevate praktikate kogukestuseks kujunes 7419 tundi.

HNRK-s töötas 2012 aasta lõpu seisuga 126 töötajat. Lisaks kasutas haigla 27 isikut töövõtu- või käsunduslepinguga. Töötajate keskmine vanus oli 2012. aastal 45,9 aastat. Töötajatele arvestatud töötasu koos maksudega oli 2012. aastal 1,56 mil-

Joonis 1. Eesti Haigekassa poolt finantseeritud statsionaarsete ravijuhude jagunemine Eesti Haigekassa piirkondade vahel HNRK-s 2012. aastal.

	2012	2011
TULUD KOKKU	4 055 376	2 212 248
Med. teenus	2 221 593	2 108 810
Muud tulud	1 833 783	48 208
KULUD KOKKU	2 845 478	2 166 115
Tööjõukulud	1 557 460	1 464 182
Med. materjalid ja tervishoiuteenused	70 293	68 297
Muud kulud	788	799
Amortisatsioon	122 146	98 730
Käibemaks	468 400	104 382
TULEM	1 209 898	46 133

Tabel 1. HNRK 2011-2012. aasta majandustegevuse tulem.

jonit eurot. 2012 aastal vaadati üle kõigi töötajate palgad. Sellega kaanes haiglas keskmiselt 7% palgatõus, kõige enam kasvas palk madalama palga saajatel, nt hooldajatel, puhastusteenindajatel ja toitlustusosakonna töötajatel. Tööjõukulud suurenesid 2012. aastal võrreldes eelmise aastaga 93,3 tuhande euro võrra, moodustades 62,7 % 2012. aasta kulu-dest.

2012. aastal olid haigla tulud kokku 4,06 miljonit eurot. Haigla kulud olid 2012. aastal kokku 2,85 miljonit eurot, võrreldes 2011. aastaga suurenesid kulud 0,68 milj. eurot. HNRK 2012. aasta majandustegevuse tulem on positiivne. Haigla tulud ületasid kulusid 1,21 milj. euro võrra. HNRK majandustulem ning peamised tulud- ja kulunäitajad on toodud tabelis 1.

Uued sõbrad!

On kaks toredat poissi. Üks on Jakob ja teine Erik. Nad mõlemad on juba kuue aastased. Neil mõlemal on üks väike armas õde ning tore emme ja tore issi. Erikule meeldib väga iPadiga mängida ja kiikuda ning ATV-ga sõita, Jakobile meeldib laulmine ja hüppamine. Erik käib tublisti lasteaias, Jakob peab plaane, millal see lastaiavärk järgi proovida. Kuigi tundub, et Jakob ja Erik on täitsa tavalised poisid, on nad tegelikult väga erilised. Erilised, sest nad on saanud sõpradeks Haapsalu Neuroloogilises Rehabilitatsioonikeskuses ning käivad siin tublisti trenni tegemas. Erilised ka sellepärast, et nende emmed mõtlesid Jakobi ja Eriku ning kõikide teiste laste jaoks välja lõbusad sõbrad, kellega koos oleks rõõmsam pingutada ning arened.

HNRK laste sõpradeks on saanud jänes, kass, karu ja koer. Nad on, nagu lapsedki, igaüks veidi erinev ning enda moodi krutskeid täis. Neile meeldib koos füsioteraapias käia ning lasteosakonna seintel mürada. Jänesele, kassile, karule ja koerale hakkas HNRKs niiväga meeldima, et nad kutsusid kaasa ka enda teisi sõpru: siili ja öökulli ning terve hulga lepatriinusid, mesilasi ning linnukesi, kes on end mõnusasti laste palatite lähedusse sisse seadnud. Kuna kõigile loomlastele meeldib väga mängida ja õppida, siis toovad nad suvel enda lemmikud tegevused pärislastega jagamiseks HNRK-sse kaasa. Siis ei saa keegi enam koridoris kõndida pea norus, sest vahvad kujundid, tähed ja numbrid tahavad uudistamist ja meelde jätmist.

Nii nagu Jakob ja Erik ning kõik teised lapsed, kes HNRK-s on, peavad ka jänes, karu, kass ja koer käima füsioteraapias. Tavaliselt neile füsioteraapia meeldib, siis nad pingutavad nii palju, et higimull on otsa ees ja teraapia lõpuks on pallid lapikud ning seisulauadel ja kõnniraamid on toss väljas. Mõnikord on nad natukene väsinud ning siis tahavad nad veidi rumalusi teha ning niisama ringi vaadata. Õnneks on füsioteraapia hakanud väga palju meeldima tervele trobikonnale tibudele, kes end nagu üks mees üles rivistasid ja hommikust õhtuni erinevaid harjutusi teha vehivad nii, et isegi kõige pahuram väike laps ei saa lõbusale seltskonnale vastu. Ükskord üks paharet hiirepoiss tahtis füsioteraapiast õhupalliga plehku panna ning hoopis kohvikusse jäätist sööma minna, kuid avastas poolel teel, et tibudel, jänesel, kassil, koeral ja karul on füsioteraapias nii tore, et ta pole tänaseni kohvikusse jõudnud.

Jänesel, kassil, koeral ja karul on üks väike mure:

neil ei ole veel nimesid, aga nad kõik väga tahaksid endale igaüks oma nime. Selleks on nad palunud kõigi HNRK laste abi! Lasteosakonnas on kuni oktoobri alguseni nimepanemise kast, kuhu iga laps või lapsemeelne täiskasvanu saab peitu panna enda arvates kõige toredama nime, mis jänesele, karule, kassile ja koerale võiks sobida. Ja siis kui

järgmise ajaleht ilmub, on kõigile loomlastele nimed pandud ning neist saab uuesti kirjutada.

Saa meiega tutvavaks!

Jänes – Tere! Mina olen jätku-laps. Mulle väga meeldib porgandit krõmpsutada ja ringi hüpata. Hüpata on mul natuke raske, sest mu jalad on kangemad kui teistel jänkudel ning ei taha mõnikord üldse teha nii nagu mina tahaksin. Mulle meeldib seisulauaga seista ka! Seda ma oskan juba väga hästi. Nüüd ma olen juba proovinud ka päris ise seista. See õnnestub mul kõige paremini, kui kass mulle puhub või kui saan vaadata, kuidas emme kapsaste ja porgandite ning muude väga heade asjadega enne potti panemist žonglöörib. Muide, värsked juurviljad on nii head, et emme peab neid mu eest ära peitma, et ma kõike korraga ära ei sööks!

Kass – Minule meeldib väga nurru lüüa ja lepatriinudega ringi mürgeldada. Nad lendavad mul alati eest ära või maanduvad saba peale ja siis ma ei saa kuidagi teisiti, kui pean neid taga ajama. Mõnikord käin ma koeraga pikas rohus peitust mängimas, siis ma poen suure lille taha peitu ja üldse ei mängi. Muidu ta leiaks mu kohe üles! Füsioteraapiatibud õpetasid mulle ühe toreda harjutuse: tõsta kaks käppa üles ja proovi tasakaalu hoida. Proovisin seda logopeedile ka näidata, aga kukkusin küll, sest unustasin ära, et sama poole esi- ja tagakäppa korraga ei tohi tõsta. Ma ei saanud haiget, ainult natukene naerda. Logopeed õpetab mulle kuidas veel paremini kuriseda. See mulle ka meeldib!

Koer – Pallimängud! Need on minu lemmikud! Mulle meeldib palle püüda ja visata ja jalaga lüüa ja nende peal istuda ja kõhuli olla ja veeretada ja põrgatada ja... HNRK-s on nii palju palle! Minule meeldib! Ükskord mul juhtus selline lugu, et olin tegevusteraapias natukene ulakust

täis ja viskasin palli trepist alla. See pörkas nii toredasti ja minul oli väga lõbus, aga siis pall kasus ära, sest treppe oli nii palju ja keegi ei jõudnud pallile järgi. Nüüd ma proovin alati tegevusterapeudi sõna kuulata, et pallid rohkem ära ei kaoks. Kui ma lasteaias kõnniraamiga ringi liigun, siis meeldib mulle jalkat mängida. Ma saan alati pallile pihta!

Karu – Minul on prillid. Ma loen palju, sest mulle meeldivad raamatud. Tähti ja numbreid ma tunnen juba peaaegu kõiki. Neid, mis mul veel meelest ära lähevad, õpin koos sõpradega. Mõnikord teen nii ka, et harjutan tähti või numbreid või kujundeid õppides ühe jala peal seismist. See käib nii: mina tõstan ühe jala üles ja ajan käes laiali ning keegi näitab mulle midagi, mida pean teadma, näiteks „K“, „A“, „R“, „U“ ja siis min hõikan „köhhhh“, „aaaaaaa“, „örrrrrrrrrr“, „uuuuuuuu“. See on tore! Kui talv tuleb, siis ma muutun uniseks, aga pikalt ei saa magada, sest sõbrad tahavad minuga mängida.

Palun pane meile tore nimi!

HNRK siiralt tänab Jaanika Teder'it toredate mõtete ja joonistuste eest! Samuti ütleb südamest aitäh Liis Niinemets'ale, kes oli nõu ja jõuga Jaanikale abiks! Oleme rõõmsad, et saite meile abiks olla!

Kadri Englas

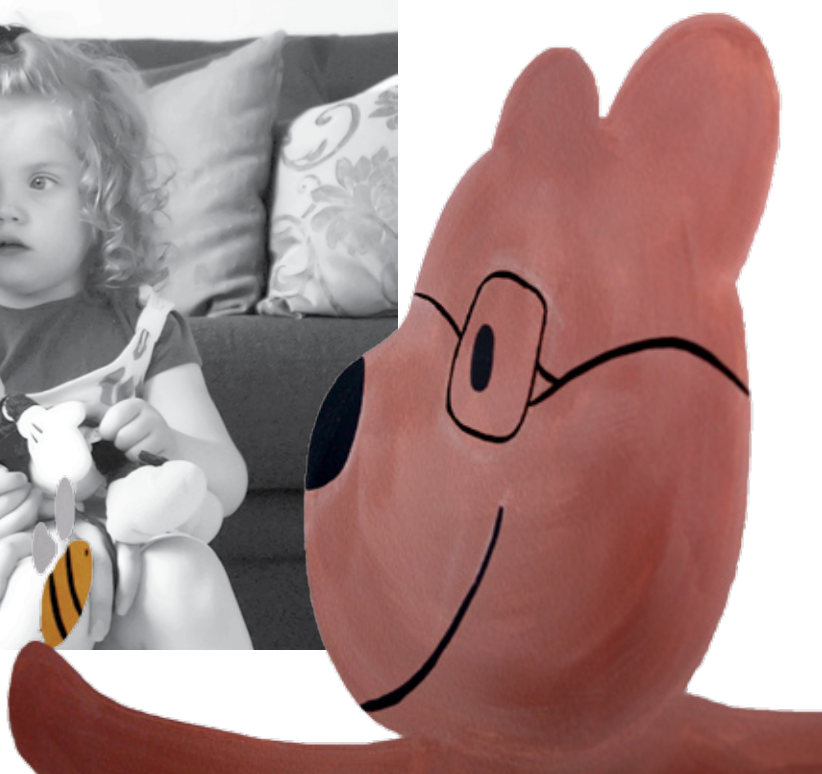
arendus- ja kvaliteedijuht, füsioterapeut

Jaanika Jakobi ja Emiliga

Liis Eriku ja Lisett-Mariiga

Tegemistest abivahendikeskuses

Eelmise aasta sügisel kui HNRK alustas oma abivahendikeskuse idee välja töötamisega, sai eesmärgiks kutsuda ellu komplektseid abivahendialaseid teenuseid pakkuv keskus. Soov oli muuta mugavamaks ja kättesaadavamaks kõik abivahenditega seonduva nii patsientidele kui ka haigla spetsialistidele.

Täna on idee kasvatanud endale seinad ja avanud ukse keskuse esimesel korrusel mõne sammu kaugusel peauksest. Abivahendikeskus koondab lisaks vahenditele pea kõik sellealased teadmised, kogemused ja üritused HNRK-s. Pakume tuge asjaajamistes ja dokumentide koostamisel ja anname nõu abivahendi taotlemise, sobivuse, kohandamise, selle kasutamise ning hooldamise kohta. Kohapealt on võimalik osta erinevaid väikeabivahendeid ning vajadusel saab tootevalikut vastavalt kliendi soovile ka täiendada. Kuna enamus patsiente viibib meie majas pikema perioodi jooksul, üritame kõik vajaliku abivahendikeskusesse kohale toimetada ravil olemise ajal. Nii saab näiteks koos kohandatud uue abivahendiga jätkata taastusravi kodus ja pole vaja eraldi kuhugi minna ega muretseda abivahendi kohandamise ja õige kasutamise pärast. Abivahendikeskusesse võib pöörduda ka tehniliste küsimustega. HNRK abivahendikeskusesse pöördumiseks ei pea olema haigla patsient, püüame leida paindlike lahendusi ka kõikidele teistele abivajajatele. Me soovime, et patsiendid saaksid kesken-duda peamisele – oma tervisele ja taastumisele. Seda toetavad kahtlemata just õigesti valitud ja kohandatud abivahendid.

On väga hea meel tõdeda, et abivahendialase nõu küsimine on saanud juba heaks harjumuseks nii haigla

töötajatele kui ka patsientidele. Abivahendikeskuse teenustel on osalenud pea 200 inimest üle Eesti. Esimesed ühiselt esitatud taotlused soodustingimustel abivahendite rahastamiseks on jõudnud reaalsete tulemusteni ja abivahendid kasutajateni. Lisaks HNRK enda spetsialistide teadmiste olemine vahendanud patsientideni erinevate abivahendiettevõtete kompetentsi. Välja on kujunenud koostöö erinevate abivahenditega kauplevate partneritega, et tagada patsientidele vajaminevate abivahendite laenus ja müük. Koostööpartnerite abiga saab patsient vajadusel juba haiglast lahkuda sobiva ja kohandatud abivahendiga, mille kasutamist on patsiendile õpetatud ning millega toimetamist on jälgitud teraapiate käigus.

Kes veel ei ole leidnud teed abivahendikeskusesse, võib seda tulevikus kindlasti teha, et tutvuda kohapeal leiduva tootevalikuga ning mõelda läbi oma abivahenditega seonduv.

Samuti korraldab abivahendikeskus erinevate spetsialistide vastuvõttusid ja koolitusi. Praeguse kogemuse najal võime olla kindlad, et HNRK patsiendid on leidnud tee taastusravihaigla abivahendikeskusesse ja loodame, et nende kogemus on olnud vaid positiivne

Liis Niinemets
kvaliteedispetsialist

Liikumispuudega inimeste abistamise projekti "Koos liikvele" tutvustus toimus 6. mail Tallinnas Amserve esinduses. HNRK, autokooli OÜ Autosõit ning Amserve koostöös algatatud projekti raames on auto juhtimis-õigust omavatel liikumispuudega inimestel võimalus tulevikus Toyota automodeleid testida. Selleks seadistab Amserve teatud Toyota sõidukid käsijuhtimise režiimile. Nendel, kellel veel autojuhtimise õigust ei ole, saavad seda OÜst Autosõit spetsiaalse koolituse käigus taotleda. HNRK-s viibivad patsiendid saavad vajadusel kasutada autostimulaatorit ning koha peal harjutada kohandatud autosse siirdumist. Samuti kohandada olemasolev auto.

OÜ Autosõit sõidusimulaator

HNRK annab panuse spordimeditšiini valdkonna edendamiseks

Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus SA on Eesti Spordimeditšiini klatri SportEST partner.

SportEST koondab 17 spordimeditšiini valdkonnaga otseselt või kaudselt seotud asutust ja ettevõtet, kelle ühiseks eesmärgiks on spordimeditšiini valdkonna arendamine sellisel, et tõuseks inimeste terviseteadlikkust, et osutatavad spordimeditšiinilised teenused oleksid paremini kättesaadavad ja teenuste kvaliteet oleks kõrgem.

Kõik see aitab nii tipp-, noor- kui harrastussportlastel tõhusamalt ennetada spordivigastusi, tagada pädeva ravi ja kiirema taastumise.

„Meil on hea meel tõdeda, et HNRK on osaline terve Eesti ühiskonna jaoks niivõrd olulises projektis,“ tõdes klatri juhtpartneri Spordimeditšiini SA juhataja dr Mihkel Mardna, kes kutsus spordimeditšiinalast teadlikust tõstmast läbi www.sport.ee lehekülje, kus ekspertide artiklid koondatakse Materjalid alla.

HNRK on klattriga liitumisel saanud omapoolseteks eesmärkideks arendada Haapsalus olemasolevate Euroopa tipptasemel taastusravi, diagnostika ja terviseuuringute võimaluste baasil välja ka spordimeditšiini spetsiifiliste teenuste/uuringute pakettid ja osaleda erinevates sporditraumade ennetuskavade väljatöötamise ja taastusravi valdkonna arendamise projektides.

TERE KK avamine

HNRK juurde- ja ümberehituse avamine toimus 3. aprillil 2013. aastal. Muuhulgas avati ka HNRK-s asuv Tervisedenduse ja Rehabilitatsiooni Kompetentsikeskus (TERE KK) taastusravi labor, kus hulk kõrgtehnoloogilisi hindamise ja teraapiavahendeid: kõnnirobot Lokomat, käerobot ArmeoSpring, sammumisfunktsiooniga seisulaud Erigo, e-Link süsteem tasakaalu ja käefunktsiooniga tegelemiseks, isokineetiline dünamomeeter ning koormuskoht. Avamisel olid kohal sotsiaalminister Taavi Rõivas, Eesti Haigekassa juhatuse esimees Tanel Ross ning teised olulised HNRK koostööpartnerid. Juurde- ja ümberehituse peamiseks eesmärgiks oli muuta haigla hoone energiasäästlikumaks ning luua juurde ravitegevusteks kasulikku pinda. Esimese viie kuuga on HNRK kokku hoidnud umbes kolmandiku kommunaalkuludest ning uued ruumid on edukalt kasutusele võetud.

TERE KK loomist rahastati Euroopa Regionaalarengu fondi vahenditest. Projekti partneriteks on 15 ettevõtet üle terve Eesti.

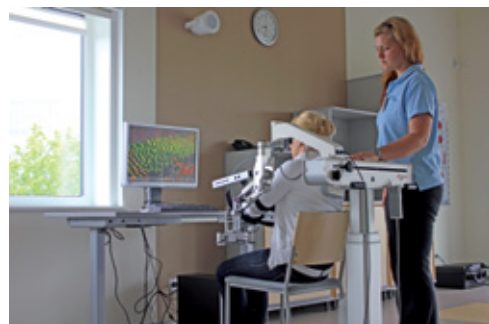
Kingituseks toodud jalanõud tegid tuju heaks! Aitäh!

Kõnnirobot Lokomat

Aktiiv-seisulaud Erigo

Käerobot Armeo Spring

Kadri Englas

arendus- ja kvaliteedijuht, füsioterapeut

IT-nurk

Hea HNRK töötaja!

Tuletame meelde, et interneti aadressil www.hnrk.ee/ avalaht on igal HNRK töötajal võimalik:

- Lugeda enda töö e-kirjakasti (eesnimi.perekonnanimi@hnrk.ee) nii töö kui kodus. Selleks on vajalik vaid teada enda kasutajanime ja parooli, mis on igal töötajal ainulaadne. Kui oled enda kasutajatunnused unustanud, palun pöördu enda struktuuriüksuse juhi poole. E-post on oluline infovahetamise viis, kuhu tuleb palju kasulikku ning huvitavat teavet!
- HNRK sisevõrgus vaadata siseveebi ning pildigaleriid, et olla kursis haigla igapäevaeluga ning meenutada toredaid hetki ja emotsioone.

Kõigi HNRK töötajate jaoks ligipääsetavad ja kasutatavad arvutid on kolmanda korruse personaliruumis ning alates hiljemalt augustikuust teise, kolmanda ja neljanda korruse palatikorpusse ees olevatel puhkealadel. Kõikidesse nimetatud arvutitesse saab iga haigla töötaja sisse, kasutades enda kasutajatunnuseid.

Hea HNRK patsient!

Alates hiljemalt augustikuust on patsientidele kasutamiseks arvutid iga palatikorpusse ees olevatel puhkealadel. HNRK fuajees enam avalikku arvutit ei ole. Arvutite kasutamistingimused ei muutu. Head kasutamist!

Avamise järgne melu.

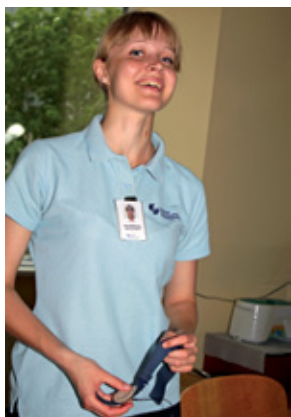

Vaade haiglale pärast ehitust.

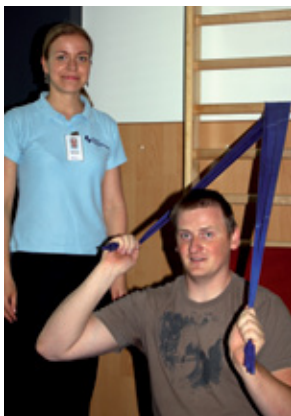
Avameelselt füsioterapeudi ja tegevusterapeudi tööst

Et teada saada, mida arvavad oma tööst füsioterapeudid ja tegevusterapeudid HNRK-s, kutsusime oma mõtteid, muresid ja rõõme jagama füsioterapeudid Mari Alvela, Krete Ledise, Mari Kirchi ja Kadri Englase ning tegevusterapeudid Eda Kivimäe, Elke Mäemurdi ja Kristi Mikola.

Nii füsioterapeudi kui tegevusterapeudi töö eesmärgiks on saavutada patsiendi parim võimalik toimetulek oma igapäevaelus. Kui füsioterapeudid keskenduvad liikumise taastamisele siis tegevusterapeutide tegevus on suunatud inimese igapäevaeluks vajalike oskuste nagu näiteks söömine ja pesemine taastamisele. „Tegevusterapia ei ole lihtsalt mängimine,“ ütlevad Eda ja Elke, et kummutada levinud eelarvamust.

Elke Mäemurd

Krete Ledis

Mari Alvela

Kadri sõnul kehtib nii tegevusterapeudi kui füsioterapeudi kohta hästi võrdlus „kokk-kondiiter-keevitaja ühes isikus“. Lisaks füsioterapeudi oskustele on oluline osata kuulata ja nõustada oma patsiente. Tuleb olla kiire ja nutikas. „Tih-ti on lapsevanematega keerulisemgi kui lastega,“ täpsustab Mari Alvela, kes on sarnaselt Kadriga spetsialiseerunud laste füsioterapiale. Laste ja nende vanemate ära kuulamine ja murede lahendamine on oluline osa nende tööst. Sama kehtib täiskasvanutega tegelejate puhul.

Seda, et füsioterapeudid ja tegevusterapeudid peavad olema väga head inimeste tundjad ning empaatiavõimega, kinnitavad kõik vestlusringis osalejad. Paljud patsiendid käivad HNRK-s aastast aastasse ning nii ollakse nende eludega kursis pikki aastaid. Mõni inimene poeb eriliselt hinge, aga siin peab oskama ka piiri tõmmata. Vastasel juhul põled läbi.

Mis teeb selles töös rõõmu? „Eks ikka patsientide edusammud,“ vastab tegevusterapeut Elke, kes on spetsialiseerunud seljaaju kahjustusega patsientidele. Kõik on nõus. Edulugusid pajatada on kõigil. Krete, kes on seljaaju kahjustusega patsientide füsioterapeut, räägib: „Üks minu esimesi patsiente oli kaelatrauma saanud noormees, kes saabus haiglasse pikali voodis ja ei suutnud istuda. Täna on ta ilma abivahendita. Teeb tööd. Elab

tavalist elu.“ Ka Mari Kirchil on sarnane lugu rääkida patsiendist, kes saabus voodihaigena ja kellega hiljem käidi koos rulluisutamas. Kõikidel patsientidel nii hästi ei lähe ja rõõmu tuntakse ka väikestest edasiminekutest, näiteks kui keegi suudab liigutada sõrme või istudes sirutada selga. Eda sõnul on kõige suurem tunnustus see, kui laps, kes esialgu väga arglikult uksest sisse tuleb, ei taha hiljem enam ära minna. Rõõmu teevad ka toredad patsiendid ja toredad kolleegid. „Ei ole kordagi veel mõelnud, et ei taha tööle tulla,“ ütleb Krete, kes HNRKs töötab seitse aastat.

Lisaks tuleb juttu ka Haapsalust, siin elamisest ja töötamisest. Kõik on ühel meelel, et haigla asukohana on Haapsalu ideaalne koht. „Ükskõik kuhu lähed, igal pool on meri“, ütleb Kristi. Linna väiksus ja rahulik olemine on ühtede jaoks plussiks ja teiste jaoks miinuseks. Vaba aja veetmise võimalused on kindlasti kesisemad kui suures linnas ning tõenäosus, et öhtul väljas olles ühegi kolleegiga kokku ei juhtu, on praktiliselt olematu. HNRKs on inimesi kaugelt ja lähedalt, näiteks Mari on tulnud suisa Võrust. Tema leiab, et Haapsalu on lapsepõlvkoduga sarnaselt armas ja vaikne.

Kadri sõnul aitab töö HNRK-s panna paika iseenda prioriteedid ja väärtushinnangud. „Oskad lihtsatest asjadest rohkem rõõmu tunda. Ja võõras kohas vette ei hüppa ning ei luba seda ka oma tuttavatel,“ ütleb Kadri. Igatahes on kõik kõnelejad enda valitud kutsega rahul ning räägivad sellest nakatava õhinaga. Juttu jätkuks kauemaks..

Karin Karro
juhatuse assistent

Eda Kivimäe

Mari Kirchi

Kristi Mikola

Kadri Englas

Läänemaa firmadevahelistel karikavõistlustel ...

osaleb HNRK teist aastat. Tegemist on läbi aasta kestva sarivõistlusega, mis koosneb 15-st osavõistlusest. HNRK kaitsta on mullune võidukarikas.

Hooaega alustati ravisutusele kohaselt targalt ja tormama ei hakatud. Peale 10 ala läbimist ollakse siiski tänu kasvavale tublidusele jõudnud võistkondlikus üldarvestuses teisele positsioonile, mulluse põhirivaali Haapsalu Spordibaasid kandadele.

Säravamate esitustena jäävad võistluste annaalistesse Ott Rootare ujumise I koht, Tuuliki Tulfi orienteerumise-, Mari Alvela vibulaskmise-, Maarja-Liisa Peedimaa sõudmise- ja Krete Ledise petanki II koht ning Mari Alvela kergejõustiku III koht. Võistkondlikule edule on kaasa aidanud veel Helina Plinkner, Irina Eenpere, Ingrid Proos, Kaja Mander, Kristel Klement, Grete Pöder, Liina Toompuu, Kai Silmer, Veiko Võrklaev, Kadri Englas, Katrin Raudsik, Mihkel Saksing, Siu Etti, Karin Karro, Kaisa Sööt, Liis Piirsoo, Ole Henriksen, Jüri Kull ja HNRK juhataja Priit Eelmäe.

Seega jätkub HNRK võistkonnas nii uusi üllatajaid kui -kaasa lööjaid, mis on rõõmustav. Samas ei ole võistkond, eriti sellele kaasaelajate hulk, kunagi liiga suur. Kahevahel olijatel soovitame proovida, võib meeldima hakata.

Pealtvaatajana jäi meelde orienteerumise finaaljooks, kus enamik konkurente lihtsalt jooksid, meie Tuuliki aga orienteerus.

Jüri Kull
haldusjuht

HNRK naised Majooksul

18. mai möödus HNRK naisperel sportlikult. Kell 13:00 anti Tallinna Lauluväljakul start 26ndale SEB Majooksule, kust võttis tänavu osa üle 14 000 naise. Majooksul osalemine on saanud HNRK-s toredaks traditsiooniks. Meie naiskond oli seekord 30-ne liikmeline, esindatud olid nii kõndijad kui jooksjad. Ilmataat lasi kuni stardini arvata, et seekord ilma vihmakeebita ei pääse, kuid otustas siiski viimasel hetkel ümber ning päike siras taevast kuni ürituse lõpuni. Järgmisel aastal jälle!

HNRK võistkond on mitmekesine. Krete koos taanlasest praktikandiga.

HNRK ujumiskoondis

HNRK - s töötab täna juba ligi 140 tublit ja toredat inimest. 2013. a. esimeses pooles liitus meie meeskonnaga 18 uut töötajat. Tere tulemast!

Triin Pärn – füsioterapeut
Siret Põldur – füsioterapeut
Siu Etti – füsioterapeut
Anni Kivimägi – füsioterapeut
Liis Piirsoo – füsioterapeut
Kaisa Sööt – füsioterapeut
Maaria Pielberg – füsioterapeut
Kristi Mikola – tegevusteraapeut
Elli Ölekõrs – hooldaja
Maarja Prikmann – hooldaja
Kaja Laherand – hooldaja
Regina Soots – hooldaja
Nele Taaramäe – hooldaja
Tiia Ruuval – öde
Alfia Nesterova – öde
Arge Leht – vanemõde
Mihkel Saksing – kogemusnõustaja
Karin Karro – juhatuse assistent
Raili Aas – registratuuri sekretär

Kui ka Sina tunned, et tahaksid anda oma panuse neuroloogilise rehabilitatsiooni valdkonna arengusse, siis võta meiega ühendust!

Ootame oma meeskonda:

- tegevusteraapeute
- logopeede
- sotsiaaltöötajaid
- taastusarste
- füsioterapeute

HNRK läheb sel suvel avastama Viljandit

17.08 ootame kõiki töötajaid osalema HNRK suvepäevale, mis algab matka ja piknikuga Soomaa kaunis looduses ning lõpeb Viljandi Pärimusmuusika aidas kontserdiga „Naised köögis“. Päeva sisse mahub muudki põnevat. Käime fotojahil Viljandi linnas ning paneme proovile oma oskused Pärimusmuusika aida töötubades. Tule kindlasti!

NoSCoS 2013 Soomes

22-24. mai toimus Soomes Synapsia (Käpylä) Rehabilitatsioonikeskuses 13. Nordic Spinal Cord Society konverents, kus HNRK-st osalesid füsioterapeudid Krete Ledis ja Margot Pintson, juhataja Piit Eelmäe ning kogemusrõustaja Mihkel Saksing. Konverentsil käsitleti teemasid mitmest valdkonnast: traumaatilise seljaajukahjustusega lapsed, seksuaalsus ja rasedus seljaajukahjustuse järgselt, tehnilised abivahendid, erinevad põiefunktsiooniga seotud probleemid ning ka hingamisfunktsiooni toetust vajavad patsiendid. Konverentsil oli üles seatud näitus erinevatest seljaajukahjustusega inimeste abivahenditest: mitmeid erinevat tüüpi kateetreid, baclofeni pump ja robotilistest seadmetest eksoskelett. Konverentsi jooksul tegime tutvust paljude erinevate keskuste töötajatega, kellest suure osa moodustasid kogemusrõustajad. Kuna Eestis on kogemusrõustamine väga uus eriala, siis oli huvitav kuulata põhjamaade haiglate ning rehabilitatsioonikeskuste kogemusrõustaja-

te nägemust nimetatud erialast ning selle kasulikkusest rehabilitatsiooniprotsessis. Konverentsil olid kohal ka seljaajukahjustusega patsiendid, kes rääkisid oma kogemustest nii kogemusrõustamise, füsio- kui ka tegevusterapiaga.

Lisaks käisime majaekskursioonil Synapsia keskuses, mis on mitmeti sarnane HNRK-ga. Tegemist on samuti neuroloogilise rehabilitatsioonikeskusega, mis omal ajal sai loodud poliümüeliidi patsientide raviks. Nimetatud keskus on tugevalt orienteeritud patsientide aktiveerimisele ning selleks on loodud ka vastavad tingimused: olemas on suur basseini ning saunakompleksi, ratastoolis patsientidele kohandatud jõusaal, mida saavad kasutada ka ambulatoorsed patsiendid, erinevad treeningusaalid ning suur spordisaal, kus ühe alana harrastatakse aktiivselt ragbit.

Konverents ning keskuse külastus oli silmaringi laiendamiseks väga hea kogemus. Huvitav oli vaadata, kuidas välismaal sarnases keskuses tööd tehakse. Tore oli leida

HNRK delegatsioon Margot, Mihkel ja Krete

mitmeid sarnasusi meie haigla ja tegemistega. Samuti tekkis mitmeid uusi mõtteid, mida enda ja HNRK töös rakendada.

Margot Pintson
füsioterapeut

Elustamiskoolitused

HNRK peab väga oluliseks kogu personali head koolitustaset iga üksikotajaja puhul tema valdkonnas. HNRK hoolib väga oma ravialustest ja soovib tagada neile asjaliku, rahuliku ja turvalise keskkonna. Et iga üksikotajaja teaks, kuidas hädajuhtumi korral asjalikult toimida, kuhu ja kellele teatada ja mida ise kohe ette võtta kuni kiirabi saabumiseni, leidsime, et kord aastas koolituse läbiviimine antud vallas ei ole piisav. Selleks oleme käivitanud elustamiskoolituste seeria patsientidega vahetult tegelevatele personali liikmetele. Elustamiskoolituste seeriaga alustasime 2012.

aasta sügisest. Toimus 2 ühepäevast elustamise koolitust, milles osalesid kõik arstid, õed-hooldajad, füsio- ja tegevusterapeudid, psühholoogid, sotsiaaltöötajad, logopeedid. Sellel aastal jätkame tihedamate koolitustsükklitena: õed ja arstid kaks korda aastas (kevad ja sügisel) ja teised patsientidega tegelevad töötajad üks kord aastas (detsembris). Senised koolitused on olnud tõhusad ning elustamisharjutuste praktiline läbitegemine annab igapäevatööks hulganisti kindlust juurde.

Kaja Mander
ülemõde

Koolitusel osalejad tööhoos

HNRKs on sel kevadel kolm tublit inimest, kes lõpetanud magistriõpingud:

Margot Pintson – Brighton'i Ülikoolis füsioterapia õppekaval
Kristel Klement – Tartu Ülikoolis füsioterapia õppekaval
Eda Kivimäe – Tallinna Ülikoolis eripedagoogika-nõustaja õppekaval

Soovime neile õnne!

NDT-koolitus HNRKs 2011. aasta sügisel

Septembrikuu lõpus ja oktoobrikuu alguses toimub HNRKs kaks kvaliteetkoolitust, mis korraldatud koostöös Neuroarengulise Ravi (NDT) Assotsiatsiooniga. 21.-25. september sissejuhatav koolitus NDT-käsitlusest täiskasvanud insuldiga patsientide ravis ning 28. september – 02.oktoober NDT-koolitus edasijõudnutele insuldiga täiskasvanud patsientide käeprobleemide käsitlusest. Edasijõudnute koolituse eelduseks on NDT-sertifitseerimiskoolituse (3- või 8-nädalane koolitus) läbimine. Õpetajateks on Kanada füsioterapeudid Cathy Hazzard ja Karen Guha.

Roho seljatoesüsteemide koolitus HNRK-s

Koostöös Invaru OÜ-ga leidis HNRK-s 14. mail aset USA firma Roho Group ROGO AGILITY seljatoe süsteemide koolitus. Koolituse viis läbi The Roho Group Euroopa müügidirektor ja koolitaja Vanessa Siegel.

Koolituse käigus anti lisaks tehnilistele teadmistele ülevaade lülisamba probleemidest ja selja asendi korrigeerimise võimalustest. Lisaks teoreetilisele osale, said HNRK spetsialistid lihvida seljatoe süsteemi seadistamist konkreetse patsiendi vajadustest lähtuvalt.

Bioness tutvustus HNRK-s

11. aprillil toimus HNRK-s uue neuroortoosi Bioness tutvustus. Uuest kõrgtehnoloogilisest meditsiiniseadmest olid HNRK spetsialistidele rääkinud Bioness kliiniliste uuringute vanemspetsialist C.W. Adriaanse ja Bioness terapeut Pille-Riika Lepik.

Bioness neuroortoosid on mõeldud närvisüsteemi trauma või muu kahjustuse järgsete probleemide, näiteks lihasnõrkuse korral. Tegemist on kaasaegse funktsionaalse elektrilise lihasnärvi stimulatsiooni süsteemiga, mille abil on võimalik stimuleerida närve ja aktiveerida lihaseid. Neuroortoos reguleeritakse iga patsiendi jaoks individuaalselt, treenimaks võimalikul parimal moel loomulikke liigutusmustreid.

Tetrahand 2013

6-9. juunil toimus Hong Kongis 11. Tetrahand konverents, mis iga-aastaselt koondab kokku kaelaosa seljaajukahjustusega inimeste ülajäseme, sealhulgas eriti käeprobleemidega tegelevad spetsialistid. Kuna seljaajukahjustusega inimesed on HNRK üheks peamiseks sihtgrupiks ning nende ülajäseme probleemide lahendamiseks seotud arendused on pikalt päevakorras olnud, kuulus Tetrahand konverents käesoleva aasta konverentsiplaani. Konverentsist osavõtmine oli huvitav, tutvustas uusi inimesi ning andis võimaluse luua koostöösuhteid, mis HNRK plaane aitaksid ellu viia.

17. mail toimus Eesti Füsioterapeutide Liidu (EFL) 3. aastakonverents, kus astusid suuliste ettekannetega üles ka HNRK kaks füsioterapeuti: Margot Pintson ja Kristel Klement. Margoti ettekanne kandis pealkirja „Spastilise hemipareesiga laste kõnnimuster vähemalt poole aasta ToeOFF® ortoosi kasutamise järgselt – head ja

vead.“ Ettekanne oli tehtud koostöös kolleegidega kõnnilaboris toimunud kõnnianalüüside baasil ning kesken-
dus peamiselt kliiniliselt olulistele tähelepanekutele, mida füsioterapeut igapäevatoos ToeOFF® ortoosi rakendades võiks silmas pidada. Kristeli ettekanne pealkirjaga „Motoorika hindamine Touweni testiga 7-9-aastastel lastel“ andis ülevaate tema magistritöö raames toimunud uuringust ja selle tulemustest. Uuriti 7-9-aastaste tervete laste neuroloogilist seisundit ning selle seoseid igapäevategevustega, motoorsete oskuste, vanuse, soo jt parameetritega. Ühtlasi juhtis ettekanne Towneni metoodikale laste hindamisel.

Teised ettekanded olid samuti huvitavad, näiteks räägiti käeteraapiast, manuaalteraapiast, Sclerosis Multiplexiga inimeste kõnnifunktsioonist, füsioterapiast toitumishäirete kontekstis ning paljust muust.

Põhjamaade Viconi kasutajate grupi (NVUG) iga-aastasel kokkusaamisel osalemine on saanud HNRK kõnnilabori töötajate jaoks heaks traditsiooniks. NVUG 2013 toimus jaanuarikuu kolmandal nädalavahetusel Norras Oslos. Mari Alvela ja Margot Pintson, kes osalesid, jäid üritusega rahule. Kõige põnevamaks osaks seekordsel NVUGil olid teemad, mis käsitlesid elektromüograafiat ning selle integreerimist kõnnianalüüsi protsessi. Samuti oli kokkusaamine tõhus uute koostöökontaktide loomiseks. Maikuu viimasel nädalal oli HNRK kõnnilaboris abiks Taanist Odense Ülikooli Kliinikumi kõnnilaborist bioinsener Dennis Nielsen, kellega esmane tutvus just NVUGil aset leidis. Mõlema ettevõtmise rahastamine on toimunud Euroopa Regionaalarengu Fondi poolt läbi EASi ning on osa Tervisedenduse ja Rehabilitatsiooni kompetentsikeskuse projektist.

12. aprillil toimus HNRK-s botuliinum toksini tüüp A süstimise koolitus „Dysport Spasticity Masterclass“. Koolitus oli korraldatud koostöös Ipsen Phrama'ga. Koolitusel osales 12 neuroloogi ja taastusarsti ning 1 füsioterapeut Eesti erinevatest haiglatest. Päeva esimeses pooles õpiti ja arutati teoreetilisi aspekte ning pärastlõunal toimusid praktikumid patsientidega. Botuliinum toksini kasutamist õpiti seekord täiskasvanud patsientidel nii ala- kui ülajäseme spastilisuse korral. Tagasiside koolitusele oli positiivne. Koolituse teise osa leiab aset augustikuus.

Tuleohutusest

Maikuu alguses viis HNRK läbi iga-aastase töötajate tulekahju korral tegutsemise õppuse. Õppus koosnes teoreetilisest osast, kus kõigile haigla töötajatele korraldati üle olulisemad teod tulekaitse seisukohalt ja tutvustati värskenduse saanud tulekahju korral tegutsemise plaani. Õppuste praktiline osa viidi läbi haigla palatikorpusse II korrusel, kus spetsiaaltehnikaga imiteeriti (valgus, suits) ühes palatis suitsetamise tagajärjel tekkinud tulekahju, mille järel said töötajad harjutada esmaseid tegevusi tulekahju avastamise korral: evakueerimist, tulekahjust teavitamist, tuleohutuspäigaldiste kasutamist ja tuletõrje vastuvõtmist. Õppust jäädvustati kahe liikuva ja kahe statsionaarse videokaameraga, millest toodetud õppefilmist sai iganädalasel koosolekul tulekaitsealaseks tööks vajalikku infot haigla juhtkond.

Õppuste läbiviija Tondi Tulekaitse juhataja Orm Tammepuu hindas õppuste raportis haigla personali tegutsemist väga heaks, jagades samas praktilisi soovitusi edasiseks arenguks.

Tulekahju avastamise korral:

- Aidake ja hoiatage ohtu sattunud inimesi tulekahjukoldes
- Vajutage võimalusel viivitamatult koridoris asuvat häirenuppu ja teavitage tulekahjust Pääste-keskust telefonil 112 ja HNRK valvetöötajat
- Asuge võimaluse piires tuld kustutama ja suitsu levikut tõkestama
- Andke olukorrast informatsiooni kohalesaabunud HNRK juhtivtöötajale või päästekomando töötajale

Jüri Kull
haldusjuht

Praktikandid HNRK-s

HNRK on olnud aastaid hinnatud praktikabaasiks erinevate kõrgkoolide üliõpilastele, valdavalt füsioteraapiat õppivatele tudengitele, kuid on esindatud ka muud erialad nii kodu- kui välismaalt. 2012 aasta numbrites: füsioterapeudid - 33 üliõpilast Eestist ja 9 mujalt (Hispaania, Soome, Leedu, Portugal, Läti), tegevusterapeudid - 9 Eestist ja 1 Lätist, massöörid -6, sotsiaaltöötaja-1, hooldajad - 9, eripedagoog-nõustaja-1, IT-spetsialist - 1, kokad -2 ja puhastusteenindajad -4, kokku 76 praktikanti ja lisaks 4 töövarju.

2013 esimese viie kuu jooksul: füsioterapeudid - 24 Eestist ja 6 mujalt (Taani, Austria, Holland ja Belgia), tegevusterapeudid - 2, arstid - 2, hooldajad - 10, kokku 44 ja lisaks 4 töövarju.

Kaja Mander
ülemõde

Osalemine partnerina HKHK hooldajate koolitusel

Haapsalu Kutsehariduskeskuses (HKHK) avati 2012. aastal esmakordselt hooldustöötajaid koolitav kursus, mis oli väga oodatud ettevõtmine. Õppekava maht on 80 õppenädalat jagatuna 2 õppeaasta peale. HKHK pöördus HNRK poole sooviga saada head nõu õppekava koostamisel ja mõnede õppeainete läbiviimisel. Olime rõõmuga abiks nõustamisel, kuidas jagada õppeaineid aastatele ja andsime lisaks soovitusi erinevate moodulite mahtude osas ning toetasime mõtet, et hooldustöötaja õppes peaks olema suurem rõhk praktilikal, kuna saab ju töö sisu olema vahetu inimesega tegelemine. Õpetamise mõttes võtsime enda kanda kolm ainet: hooldusabivahendid, aktiveerivad tegevused ning rehabilitatsiooni alused. Tänašeks päevaks oleme läbi viinud hooldusabivahendite aine: õppurid sooritasid edukalt 23. mail 2013 hindelise arvestuse. Hooldusabivahendite aine koosnes 13 auditoorsest ja 27 iseseisvatöö tunnist. HNRK-st õpib sellel kursusel 2 inimest. Lisaks meie haigla töötajatele saavad HNRK-s sooritada oma esimese aasta praktika ka soovi avaldanud kaks mujal töötavat õppurit.

Koolitajate meeskonda kuulusid: Liis Niinemets, Kadri Englas, Ott Vanem, Krete Ledis, Riina Mõim, Heidi Kukuškin, Arge Leht ja vastutajana Kaja Mander. Siinkohal tänaksin südamest kõiki meeskonna liikmeid. Nema on inimesed, kellega läheks alati julgelt lahingusse!

Kaja Mander
ülemõde

ENNS suveseminar 2013

24. mail 2013. aastal oli HNRK-s eriline päev: toimus Eesti Neuroloogide ja Neurokirurgide Seltsi suveseminar. Kohal oli üle 120 osaleja. Päev pakkus sisutiheda programmi, kus oli meeldiv ühendatud kasulikuga. Seminaril oli kolm sessiooni. Esimene tänapäevasest neurorehabilitatsioonist, teine insuldist ning kolmas klassikalise neuroloogia teemadel. Samuti olid haiguslugude esitlused. Külalised said programmi jooksul ka käia HNRK-s ekskursioonil. Vahepalaks sai nautida päikesepaistelist lõunat ning õhtu veedeti ühiselt Haapsalu piiskopilinnuse varemetes head toitu ning C-Jami nautides. Oli tore sisukas päev. Nii võõrustajad kui külalised jäid ettevõtmisega rahule!

Rahvusvaheline füsioteraapia intensiivkursus HNRK-s

Juba seitsmendat korda toimub füsioteraapia esimese kursuse üliõpilaste rahvusvaheline intensiivprogramm, millel teemaks füsioterapeutiline hindamine. Sel aastal said projektipartnerid kaheks sisukaks kuid lõbusaks õppenädalaks kokku HNRK-s. 6.-17. maini õpiti üheskoos patsiente hindama, küsitloma, samuti arutleti eetika teemadel, räägiti liikumisest ja paljust muust, mis füsioteraapiasse puutub. Projekti lõpus koostati grupiti videoülesanne. Intensiivprogrammis osales 8 riiki: Eesti, Soome, Portugal, Taani, Bulgaaria, Läti, Holland ja Hispaania. Tudengeid oli 48 ja õpetajaid 14. HNRK kliiniline keskkond andis kursusele hea lisaväärtuse. Programm on seitsmest korrast viiel toimunud HNRK-s.

Õppepäevad HNRK-s

20.mail 2013. aastal oli maja uuesti väisatud välismaiste füsioteraapia tudengite poolt. HNRK-lt olid õppepäeva palunud Soome Seinäjoki Ametikõrgkooli füsioteraapia viimase kursuse tudengid. 25 tudengit ja 2 õpetajat veetsid meil arendava päeva: kuulasid ettekannet HNRKst ja füsioterapeutide töökorraldusest haiglas, läbisid HNRK ekskursiooni ning said väikestes gruppides osaleda kahes füsioteraapias, päev lõppes praktiliselt kõnnianalüüsil osaledes. Tudengid olid päeva lõpuks endiselt rõõmsad ning rahul, et HNRK-sse tulid. Sarnase õppepäeva, veidi lihtsamalt esitatud sisuga, läbisid Pärnu Ülejõe Gümnaasiumi 11. klassi noored. 12 noort inimest tulid HNRK-sse inimese anatoomia ja füsioloogia õpetaja ning kooli direktori ettepanekul, et saada aimu taastusravist.

HNRK osalemine preventsiiooniprogrammis gümnaasistidele

HNRK osaleb 2013. aastal juba neljandat aastat gümnaasiumilõpetajatele mõeldud projektipõhises preventsiiooniprogrammis „Turvaline Läänemaa – valeda valikute vältimine.“

Selle raames külastavad läänemaa 6 gümnaasiumi õpilased meie haiglat, mille raames tutvustan HNRK tegevust ning vaatame koos ka põgusalt, kuidas sisuliselt töö käib. Elluastuv gümnaasiumilõpetaja saab kindlasti mõtlemisainet targalt toimimiseks ja miks ka mitte idee eriala valikuks.